

Code No. 5411

Roll No. ....

SET : C

**D. El. Ed. 1st Year Exam., August – 2021
(Admn. Year 2018, 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट **नहीं** मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5411/(Set : C)

P. T. O.

5411/(Set : C)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) भाषायाः विविधरूपाणां तस्याः शिक्षणोद्देश्यानां च वर्णनं कुरुत।
- (ख) पठनकौशलस्याभिप्रायं तस्य विभिन्नानां प्रकरणानां च वर्णनं कुरुत।
- (ग) विभिन्नासु दृष्टिषु संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।

2. एकः प्रश्नः समाधेयः - $1 \times 3 = 3$

- (क) सन्धिप्रकरणस्य व्याख्या संक्षिप्तरूपेण कार्या।
- (ख) 'हलोऽनन्तराः संयोगः' इत्यस्य सूत्रस्य व्याख्या सोदाहरणं कार्या।

5411/(Set : C)

(2)

5411/(Set : C)

3. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) 'दण्डिनः पदलालित्यं' इति सूक्तिः समाधेया ।

(ख) ऋग्वेदसंहितायाः संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत ।

4. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) सूक्ष्मशिक्षणस्य परिचयं महत्त्वं च लिखत ।

(ख) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षणस्य व्यवस्थायाः तस्याः विभिन्नानां रूपाणां च व्याख्या कार्या ।

5. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 5 = 5

(क) रामायणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत ।

(ख) आरण्यसाहित्योपरि टिप्पणीमेकां लिखत ।

भाग - 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि -

15 × 1 = 15

(क) 'गकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -

(i) तालुः

(ii) मूर्धा

(iii) दन्तः

(iv) कण्ठः

5411/(Set : C)

(3)

P. T. O.

(ख) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -

(i) रमेशः

(ii) कपेशः

(iii) रमाशः

(iv) रवीशः

(ग) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -

(i) इको यणचि

(ii) हलन्त्यम्

(iii) आद्गुणः

(iv) अनचि च

(घ) 'रामः' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् -

(i) र् + आ + म् + आः

(ii) र् + आ + म् + अः + च् + अ

(iii) र् + आ + अ + मः

(iv) र् + आ + म् + अः

(ड) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?

(i) भवभूतेः (ii) भासस्य

(iii) हर्षस्य (iv) शुद्रकस्य

(च) श्रवणकौशलविषये संगतम् अस्ति -

(i) सस्वरवाचनम्

(ii) प्रश्नोत्तरम्

(iii) श्रुतलेखः

(iv) सर्वाणि

(छ) 'संस्कृतं' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) विशेषपरिवारे

(ii) भारोपीयपरिवारे

(iii) तिब्बतपरिवारे

(iv) द्राविड़परिवारे

(ज) 'तकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -

(i) दन्तः (ii) ओष्ठः

(iii) मूर्धा (iv) कण्ठः

(झ) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं भवति -

(i) लराकृतिः

(ii) ल्राकृतिः

(iii) लुराकृतिः

(iv) लाकृतिः

(ञ) 'रमा' शब्दस्य द्वितीयाविभक्तौ एकवचने किं रूपम् ?

(i) रमा

(ii) रमाम्

(iii) रमया

(iv) रमायै

(ट) कृ धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुषस्य एकवचने किं रूपं भवति ?

(i) करोति

(ii) करोषि

(iii) करोमि

(iv) कुर्वः

(ठ) 'श्रीमद्भगवद्गीतायाः' कः रचयिता अस्ति ?

(i) वेदव्यासः

(ii) वाल्मीकिः

(iii) रामः

(iv) श्यामः

(ड) कालिदासस्य रचनास्ति -

(i) हर्षचरितम्

(ii) अभिज्ञानशाकुन्तलम्

(iii) कादम्बरी

(iv) मुद्राराक्षसम्

(ढ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता कोऽस्ति ?

(i) विश्वनाथः

(ii) मम्मटः

(iii) भरतमुनिः

(iv) भवभूतिः

(ण) सूक्ष्मशिक्षणचक्रे सम्मिलितः अस्ति –

(i) नियोजनम्

(ii) शिक्षणम्

(iii) विचारविमर्शः

(iv) सर्वाणि
